

Zabudnuté hrdinovia

Tuesday, 13 December 2011

Na vojnovom cintoráne evrenej armády v Átárove, ktorá je národnou kultúrnou pamiatkou, je pochovaných 5 248 vojakov v 168 jednotlivých a 8 skupinových hrobch. Na malých hrobch sú umiestnené náhrobné kamene, na ktorých sú uvedené mená padlých vojakov, alebo je len napísaná veľká slava geroju. Ázia z celkových pochovaných, menný zoznam obsahuje v súčasnosti len 897 mien, ostatné sú neznáme. Väčšina skupiny Hviezda v Rusku sa tento rok odľahčila na rovných 900. Prostredníctvom Ruského veľvyslanectva na Slovensku dostanú tri vojaci, ktorí sú tu pochovaní - pamätajte si ich s menom, a to dvaja Hrdinovia Sovietskeho zväzku a jeden vojak. V zävere II. svetovej vojny sa odohrali tie najvýznamnejšie boje práve v okolí Átárova. Áživotné osudy dvoch Hrdinov ZSSR pochovaných na veľrskom cintoráne v Átárove teraz uverejníme na základe informácií poskytnutých Stanislavom Bursom, Álovekom, ktorý má na srdci osud a zachovanie pamiatky padlých vojakov ÁEA. Musím podčiarknuť, že sa jedná o materiál, ktorý je prvýkrát publikovaný na Slovensku! Väčšina z nich je oboznámená s osudmi vojakov, ktorí zomreli v bezohľadnom boji v tomto kraji, bez ohľadu na ich národnosť.

Nikolaj Semenov Á Artamonov sa narodil v ruskáckej rodine 21. mája 1919 v dedine Nekljudovka. V roku 1941 bol odvedený do radov ÁEA. Po ukončení vojenskej leteckej školy bol v roku 1942 ako štábový v hodnosti podporučík priradený na dočasnú bojovú úpravu. Svoj prvý zostrel nepriateľského lietadla dosiahol 25. júla 1943 v priestore Kalinina, kde k zemi odporoval nemecké lietadlo Hs-126. Po absolvovaní 165 bojových letov /z ktorých bolo 32 prískumných/, v ktorých absolvoval 42 vzdušných bojov, bol učený v hodnosti nadporučík. 10. marca 1944 bol zaradený ako pomocník veliteľa vzdušnej streľby pluku.

Svoje posledné vzdušné úspechy kpt. N.S. Artamonov dosiahol 11. marca 1945, keď sa mu podarilo v priestore Hercegalva (MR) zostreliť nemecké štábové Fw 190. Tým pádom mal na konte celkovo 28 samostatných a 8 skupinových zostrelů nepriateľských lietadiel.

Dňa 25. marca 1945 sa začala Bratislavská Brnenská operácia. Artamonovi vojaci so svojimi štábovými Lavovými 5Fm operovali z poľného letiska nachádzajúceho sa v blízkosti Áliezoviec. Odtiaľ kpt. N.S. Artamonov 26. marca 1945 vyletel na svoje posledné dva bojové lety, aj keď nemusel. Doktor pluku mu zakázal letieť, lebo zdravotne nebol v poriadku. On odmietol jeho návrhy a vyletel na prískumný let do priestoru Nitry a Vrābel. Od Vrābel smerom na Levice objavil nemecké motorizované kolónu smerujúcu k frontu. Po pristávaní veľsledky svojho prískumu zahlásil veliteľovi divízie Judakovi.

Ako prvý veliteľ vyletel kpt. Artamonov na veľe veľlavoiek ich pluku. Aby neboli spozorovaní, kolónu obleteli oblúkom a začali na ňu útok z 800 m odzadu. Po známenaní letu na Áinný dostrel sa na ceste rozpálo peklo a jedným drāha z nich si našla svoju obeť. Počas úturmokvy na kolónu naplno zasiahla veľlavoíku kpt. Artamonov. Zásahu začala vo vzduchu okamžite horieť. Ranený pilot s posledným zbytkom unikajúcich súl nasmeroval svoju horiacu fákú do nemeckej kolóny. Po dopade do jej radov podriadení hrdinského pilota uvideli, ako na ceste nastal veľká veľbuch. Do tohto priestoru okamžite vyslali údu, aby jeho telesné pozostatky previezli do Áliezoviec. Väčšiemu vieme, že kpt. Artamonov zahynul v priestore Teliniec. Po prevoze jeho telesných pozostatkov do Áliezoviec bol so všetkými vojenskými poctami pochovaný. Nemal tam však dlhú odpúink, lebo o rok neskôr bol exhumovaný a opätovne pochovaný na vtedy budujúcom sa cintoráne padlých sovietskych vojakov v Átárove. No tentokrát bol uložený do jedného zo spoločných hrobů, bez označenia o koho sa jedná.

Na prkaz Prezdia najvyššieho sovietu ZSSR bola npor. N.S. Artamonovi 19. augusta 1944 za dosiahnuté bojové zásluhy udelená Zlatá Hviezda Hrdinu Sovietskeho zväzku a Leninov rád. V materiáloch Máš Átárovo je doteraz evidovaný pod p. Á. 337.

Je pozoruhodné, že za boje v našom regióne ziskal ocenenie veľhrdinú aj jeden letec, ktorý tu bol zostrelený o nohu. Jedná sa o letca Nikolaja Sergejeviča Jegorova, ktorý za veľácké zranenie v boji v okolí Átárova dostal to najvyššie vyznamenanie udeľované v ZSSR.

Aleksej Fedorovi Á Lebedev sa narodil 14. marca 1924 v Bunjakovke v sedliackej rodine. V máji 1943 dostal Aleksej Lebedev povolávací rozkaz do radov ÁEA. Po absolvovaní vojenskej školy mu bola pridelená hodnosť podporučík a funkcia veliteľa Áaty. V januári 1945 jeho pluk viedol boje na ňzemní nachádzajúcom sa na severnej strane rieky Dunaj. Tam mali prvú slúžbu 2. prúporu 677. streleckého pluku 5. januára 1945 zaujatú pozíciu v blízkosti obce Belā. Vojaci Lebedevovej Áaty videli, že asi 300 m pred nimi na veľke vyvýšenine sa rysujú kontúry nemeckých zákopů. O druhej v noci 6. januára 1945 zavola mladého veliteľa na svoje veliace stanovíte veliteľ pluku mjr. Borodin. Bolo mu jasné, že nepriateľská pozícia má údobí len v rāimci neákaného útoku, keď dokonale využíjú moment veľDo svitania musí byť dedina naša! To je úloha vašej Áaty. Viem, že ste chlapci, verím, že nesklameš veľ pluku podporučíkovi Lebedevovi. O 03.00 hod. vyrazil dvadsaťrovný veliteľ so svojimi podriadenými. V momente, keď im k nepriateľským zákopom ostávalo len päť desiatok metrov, náč ticho prerušila dāvka gušorová krajínu osvetlili vystrelenými svetlicami. Mladý veliteľ vtedy chytil dva granáty a začal sa plaziť k postaveniu gušometného hniezda. Keď bol od neho vzdialený tak 8 až 10 metrov, hodil do neho postupne obidva granáty. Gušometník zmŕkol. Vojaci sa zdvihli zo zeme k útoku. V tom momente nemecký gušomet opätovne ošil. Lebedev sa vtedy zdvihol zo zeme a vlastným telom zakryl nepriateľský gušomet. Podriadení, vidiac ňo sa stalo, sa vrhli do útoku a v momente dobili nepriateľskú pozíciu. Po boji Lebedevovi spolu bojovníci našli iba bezduché telo svojho veliteľa

odpoľnohospodárstva stáje na ťsti umläného gušometu. O kus alej od neho leali traja zabití- nemeckí- vojaci a jeden ranený.

Telesné pozostatky mladého hrdinu ppor. Alekseja Fedoroviča Lebedeva boli za smutnej hudby Áleslenného vojenského orchestru a za estných sáiv zo samopalov a puiek, pochovaní 1 km juhozápadne od osady Malá Tata (as obce Kamenná Most). Neskôr boli exhumovaní a ťdajne prevezení na cintorín padlých sovietskych vojakov v dedine Belá. A odtia ku konečnému odpoľnku na centrálny cintorín padlých sovietskych vojakov v Átrove. A Lebedev tu odpoľva v spoločnom hrobe pod p. Á. 547.

O hrdinskom ťine ppor. A.F. Lebedeva jeho priamy nadriadený, veliteľ 677. streleckého pluku mjr. Borodin, u 11. januára 1945 napásal návrh na udelenie titulu Hrdina ZSSR in memoriam. Na jeho podklade bol ppor. A. F. Lebedevovi Prázom Prezdia Najvyššieho sovietu ZSSR dáa 28. apríla 1945 udelený titul Hrdina ZSSR In memoriam a Rad Lenina.

Ďelenovia pátracieho oddielu Hviezda, nachádzajúci sa v dedine elannoje, sa snažia napraviť krivdy, ktoré boli v rámci stalinských ťistiek a represálií- spáchané na Lebedevovej rodine, ale nielen na nej! Váka ich iniciatíve uá svojom zabudnutom rodákovi vedia aj obyvatelia jeho rodnej obce. A hlavne na ich poín mu bol v rodnej Bunjakovke odhalený 9. mája 2010 pamätník a bude jeho meno uvedené na mieste jeho posledného odpoľnku (spolu so spolubojovníkom Artamonovom a vojakom Knopovom) aj na pamätnej tabuli umiestnenej na vojnovom cintoríne Ďervenej armády v Átrove.

Materiál Stanislava Bursu spracoval Ján Juhász